

Sziráki Bencével, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) ügyvezető igazgatójával kerestük fel Akasztón az ÖKO 2000 Kft. ügyvezetőjét, Szabó Józsefet, hogy a veszélyhelyzetről és az azutáni állapotokról beszéljünk.

A halászati szereplők számos nehézséggel küzdenek a haltermelés során: meg kell küzdeniük az időjárási viszontagságokkal, halbetegségekkel, a halfogyasztó állatokkal, a gazdasági és társadalmi adottságokból eredő nehézségekkel, erőforráshiánnyal, a pénzügyi helyzettel.

Budapesttől alig 30 kilométerre, a régi 1-es úton Bicskére érkezve jobb kéz felé egy horgászto fekszik, vele szemben pedig Retro Grill étterem található. Halas szemszögből valamikor jobb időket látott az étterem, mert halbalt működött a helyén, mégpedig sikeresen.

Halászati Lapok

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám az Agrárminisztérium támogatásával készült.

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XXI. évfolyam
2020. augusztus

Nagy potenciál van a magyar halgazdálkodásban

Február elsején szervezeti változás történt az Agrárminisztériumban. A Horgászati és Halgazdálkodási főosztályt ismét Halgazdálkodási Főosztállyá alakították, és új főosztályvezetőt neveztek ki az élére Csörgics Gábor személyében. A főosztályt Szentpéteri Sándor helyettes államtitkár felügyeli, aki lapunknak azt mondta, hogy július végére teljes létszámmal működik az új főosztály. Szentpéteri Sándor számára új terület a halászat, erdő- és vadgazdálkodási mérnök lévén eddig nem foglalkozott a területtel. A helyettes államtitkár készséggel nyilatkozott a MA-HAL Halászati Lapok augusztusi kiadásába.

• Hogyan ítéli meg a magyar halászati ágazat helyzetét?

– A magyar halgazdálkodási ágazatban nagy és nem kellően kihasznált potenciál rejlik. A kereskedelmi célú halászat megszüntetésével a természetes vízi halgazdálkodás súlypontja a rekreációs célú hasznosítás irányába mozdult el, aminek a megalapozottságát az azóta is folyamatosan növekvő, ma már hatszáz ezren túli horgászlétszám, valamint a pozitív állampolgári visszajelzések is igazolják. A horgászat a horgászcsikkgyártással és -kereskedelemmel, továbbá a horgászturizmushoz kapcsolódó szolgáltatóiparral együtt nagyszámrendekkel nagyobb nemzetgazdasági hozzájárulást képvisel, mint a kereskedelmi halászat, emellett jelentősen erősíti a hazai halgazdálkodás társadalmi elfogadottságát.

Ami a hazai akvakultúrát illeti, fontosnak tartom kiemelni, hogy az Európai Unióban zajló paradigmaváltás, a fenntarthatósági és klímasemlegességi szempontok előtérbe kerülése felértékelheti az európai szinten korábban háttérbe szoruló tógazdálkodást. Természetesen emellett fontos lehetőség az intenzív akvakultúra fejlesztése, főleg, mert ezen a téren Magyarország – gazdag geotermális erőforrásai miatt – jelentős versenyelőnnyel bír. Elengedhetet-

lennek tartom a halfeldolgozás fejlesztését is a minél gazdagabb választék biztosítása érdekében konyhakész hazai haltermékekből, mert mind a halfogyasztás növelésének, mind az exportképességnek ez a kulcsa, és ezáltal a haltermelés jövedelmezőségének is.

Az új, 2021–2027-es ETHA forrásai jó lehetőséget biztosítanak a szükséges területek fejlesztésére, de törekednünk kell rá, hogy a rendelkezésünkre álló tagállami keret minél nagyobb részét lehessen innovatív fejlesztésre fordítani, hogy az ágazat versenyképességét, hosszú távú fennmaradását javítsa.

• Régóta húzódozó probléma a halastavak körüli földtulajdonok rendezettségére. Várható-e előrelépés e téren?

– Igen, természetesen, de a földforgalmi törvény idei módosításával már történt is előrelépés. Eddig, ha egy földrészlet a halastó mellett bármely más művelési ágban nyilvántartott alrészletet is tartalmazott, például nádat, szántót, rétet vagy erdőt, akkor az egész földrészlet mező- és erdőgazdasági hasznosítású földnek minősült, és a föld forgalmazására vonatkozó korlátozások vonatkoztak rá, alapesetben például a jogi személynek való értékesítés tilalma. Július 1-jétől, ha a földrészleten belül a ha-

FOTÓ: PEISÓCZY CSABA (AM)

Szentpéteri Sándor: ami a hazai akvakultúrát illeti, fontosnak tartom kiemelni, hogy az Európai Unióban jelenleg végbe menő paradigmaváltás, a fenntarthatósági, klímasemlegességi szempontok előtérbe kerülése felértékelheti a korábban európai szinten háttérbe szoruló tógazdálkodást

lastó területe meghaladja az egyéb művelési ágba tartozó alrészlet nagyságát, akkor az adott földrészletre nem vonatkozik a földforgalmi törvény.

• Lehet-e rendezni a természetvédelemmel az amur státuszát, hogy természetes vizekbe, illetve csatornába, ahol ellenőrzötten tartható, telepíthető legyen?

– A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény idegenhonossága miatt tiltja az amur telepítését természetes vagy természetközeli állapotú vizekbe. Ebből adódóan, a természetvédelmi törvény definíciója szerint nem természetes vagy természetközeli vizek esetében tulajdonképpen jelenleg sincs akadálya a telepítésnek. Ilyen víztest lehet egy fiatal bányató, és a

► mesterséges medrú és partvonalú csatornák is idesorolhatók. Természetes vagy természetközeli vizekbe csakis a természetvédelmi törvény módosítása után lenne szabad amurt kihelyezni, ám e módosításhoz minden bizonnyal olyan tanulmányokra és olyan vizsgálatok lefolytatására lesz szükség, amelyek pontosan becsülhetővé teszik a hasonló élőhelyekre kihelyezett amurok ökológiai hatását, és amelyek szerint a hatásukat kontrollálni lehet. Ebben nagyon számítunk a haltermelők és a halbiológiai kutatóműhelyek összehangolt közreműködésére. Fontos megjegyezni, hogy az amurra a meleg időszakban jellemző hatalmas növényfogyasztása jelenthet veszélyt az őshonos fajokra, és nem a faj túlzott elszaporodása. Ennek megfelelően a hazai jogszabályok nem is kezelik inváziós fajként. Emiatt a szaporodásra képtelen amurváltozat előállítására önmagában nem jelent előrelépést a telepíthetőség tekintetében.

• **A 2020 utáni uniós támogatási ciklus kezdete várhatóan két évet csúszik. Ebben az időszakban lesz-e támogatás a magyar halászati ágazatnak?**

– Elöljáróban hadd jegyezzem meg, hogy a MAHOP tervezése és végrehajtása nem a mi államtitkárságunk, hanem a Mezőgazdasáért és Vidékfejlesztésért Felelős Államtitkárság hatáskörébe tartozik, azaz ezekben a kérdésekben ők tudnak kompetensen nyilatkozni. Mi a stratégiai tervezéssel foglalkozunk. De, természetesen, mivel a MAHOP-nak összhangban kell lennie a nemzeti akvakultúra-stratégiával, a két államtitkárság szorosan együttműködik. Ezt előrebocsátva annyit mondhatok, hogy bár az agrártámogatások esetében tudomásom szerint valóban valószínűsíthetőek átmeneti évek, a halászati forrásoknál nem. Az EU többéves pénzügyi keretére vonatkozó megállapodás megszületett, és a 2021–2027-es ciklus operatív programja is előkészítés alatt áll, az ágazati igényeknek megfelelően. A tervek szerint 2021-ben már meghirdetik az első felhívásokat - amennyiben a vonatkozó uniós és hazai szabályozást is idejében kidolgozzák. Tekintettel arra, hogy a jelenlegi programozási ciklusban 2023 végéig lehetnek kifizetések, az ágazat támogatásának folyamatossága biztosítva van.

• **Az új ciklus új reményekkel kecsegtet. Milyen változások várhatók a támogatáspolitikában? Lesz-e kompenzációs kifizetés a védett állatok által elfogyasztott halak miatti kár csökkentésére? Elismerik-e a tógazdaságok multifunkcionális tevékenységét?**

– A hazai szabályozás kidolgozása még nem történt meg, de mindenképpen szeretnénk, ha az Irányító Hatóság egyszerűbb adminisztratív környezetben pályáztathat-

na. Az uniós szabályozásban is könnyítést várható, hiszen jelenleg az az alapelv, hogy amit a rendelet nem tilt, az szabad. A tervezés során próbálunk élni ezzel a szabadsággal, és az Irányító Hatósággal közösen valós piaci igényeknek megfelelő, versenyképességet növelő támogatási formákkal előállni. Az ágazati igényeknek megfelelően tervezzük kompenzációs jellegű támogatást is, de ez csak az operatív program Európai Bizottság által történő elfogadásával lesz biztos. Ami a tógazdaságok multifunkcionális tevékenységét illeti, azt az Irányító Hatóság a jelenlegi szabályozás alapján is elismerte, ennek támogatására a 2021–2027-es időszakban is lesz lehetőség. A következő programozási időszakban is folytatni szeretnénk a multifunkcionális tógazdaságok haltermeléshez, mint főtevékenységhez kapcsolódó egyéb, kiegészítő tevékenységeinek támogatását.

• **Változik-e a közösségi marketing tevékenység a következő uniós ciklusban? Beleszólhat-e az ágazat a program kidolgozásába, végrehajtásába?**

– A nemzeti akvakultúra-stratégiában szerepel a „Kapj rá!” halfogyasztást népszerűsítő marketingkampány folytatása, továbbá, amennyiben az uniós szabályozás engedi, az ágazati igényeknek megfelelően és az Irányító Hatósággal is egyeztetve, tervezzük intézkedést az akvakultúra társadalmi elismerésének, illetve az ágazat társadalmi elfogadottságának támogatása céljából is. Természetesen az ágazat beleszólhat a marketing program kidolgozásába. Az Irányító Hatóság a jelenlegi kampányban is partnerként tekintett az ágazati szereplőkre, támaszkodott rájuk a megvalósításban, és most is várja a szakma javaslatait.

• **Az egyetemi összevonásokkal erősödik-e a halászati felsőoktatás? Ha igen, miképpen? A halászati szakmunkásképzés megszűnt idehaza. Van-e a minisztériumnak szándéka ezt a képzést újraéleszteni?**

– Nemcsak Magyarországon, de európai szinten is probléma a nagyszámú, egymással is versengő kutató-oktató központ, amelyek gyakran egymástól viszik el az amúgy is szűkös forrásokat. Bízom abban, hogy ez az intézkedés idővel hatékonyabb oktató-kutató munkát tesz lehetővé az erőforrások racionálisabb elosztása révén, illetve javítja a felsőoktatási intézményeink versenyképességét. Ami a halászati szakmunkásképzést illeti, technikailag ez nem szűnt meg, a halász-haltenyésztő képzés továbbra is rendelkezésre áll, csak sajnos alig van rá jelentkező. Ezt a problémát nyilván kezelni kell, szükség van megfelelő promócióra, az ágazat jobb megismertetésére a potenciális munkavállalók körében. A 2021–2027-es MAHOP tervezetében is szerepel az iskola-

rendszeren kívüli képzés támogatása. De távlatilag ahhoz, hogy az ágazat valóban vonzóvá váljon a fiatalok számára, hogy legyenek olyanok, akik ebben az ágazatban képzelik el az élet pályájukat, szükség van a versenyképes fizetésekre is, ami pedig elképzelhetetlen az ágazat versenyképességének és jövedelemtermelő képességének javítása nélkül.

• **Kutatás-fejlesztés-innováció: hogyan ítélik meg a NAIK HAKI tevékenységét ezen a téren?**

– A HAKI évtizedek óta a halgazdálkodási ágazati kutatás meghatározó intézménye, amely alapvetően hozzájárult mind a hazánkban ma tenyésztett pontyfajták kinemesítéséhez, mind az alkalmazott szaporítási és nevelési technológiák fejlesztéséhez. Az intézet külföldi kapcsolatai és a nemzetközi tudástranszferben, kutatási és fejlesztési projekteknél, illetve érdekképviseletben való aktív részvételével nagy szerepet játszott a magyar halgazdálkodás nemzetközi hírének öregbítésében is. Az olyan, mostanában született eredmények, mint a klímaváltozás tógazdaságokra gyakorolt hatásainak előrejelzésére szolgáló számítógépes modell, vagy a vágótok és a lapátorrtok sikeres hibridizációja, amelynek híre a napokban járta be a világsajtót, jól mutatják a NAIK HAKI szerepét nemcsak a nemzetközi figyelem középpontjában levő kutatás-fejlesztési feladatokban, de az alapkutatásokban is. Az ágazati kutatás-fejlesztés és innováció, valamint a szakpolitikai döntések tudományos alátámasztása terén a halgazdálkodási szakigazgatás továbbra is maximálisan számít a HAKI közreműködésére, és a magunk részéről ehhez meg is kívánjuk adni a tőlünk telhető támogatást.

• **Tud-e segíteni az Agrárminisztérium abban, hogy a belföldi halkereskedelem fejlődjön? Az ország sok pontjára, településére nem jut el a minőségi magyar hal.**

– Az Agrárminisztérium fontos célkitűzése a haltermékek hozzáférhetőségének javítása. Ehhez megvannak az eszközök is, hiszen az ETHA-források felhasználása, a MAHOP végrehajtása a tárcához tartozik. A jelenlegi, 2014–2020-as MAHOP jelentős összegekkel támogatja a piaci értékesítést és a halfeldolgozás fejlesztését, és ezek a célok a következő programozási időszakban is érvényesek maradnak. Ahogy most, úgy a következő időszakban is szeretnénk támogatni a mobil halászlé pontok beszerzését, amelyekkel a haltermékek költséghatékonyan és közvetlenül juttathatók el a termelőktől a kisebb településekre, ahol külön halbolt létesítésére és főleg rentábilis fenntartására kevés esély van.

• **Hogyan látják a halász-horgász kapcsolat alakulását?**

– A horgászatot korábban a halászati módszerek egyik változataként tartottuk számon, azonban a modern korral ez jelentősen átalakult: ma már a horgászat elsősorban rekreációs tevékenység, amit emiatt indokolt a halásztól elkülönítve kezelni. Ez a koncepció meg is jelent a 2013-ban hatályba lépő ágazati törvényünkben, amit 2016-tól a természetes vizek kereskedelmi halászatának beszüntetése is követett. Ennek megfelelően ma a halászat és horgászat viszonyáról egészen új megközelítés mentén lehet beszélni: természetes vizeink fő hasznosítási formája ma már a horgászat (néhol rekreációs halászattal kiegészülve), amit kezelési módként segít, kiszolgál az ökológiai célú szelektív halászat. Utóbbi rendszere a MOHOSZ közfeladat-ellátó tevékenysége keretében épülhet ki teljes mértékben, így várhatóan a gyakorlatban is minden arra rászoruló vízterületen aktív szerepet fog kapni.

• **Az intervenció felvásárlás támogatását köszönjük. Hogyan értékeli a lebonyolítást? Köszönet a bérkompenzációért! Mikor, milyen feltételekkel és hogyan vehetik igénybe az érintettek ezt a támogatást?**

– Az intervenció haltelepítés logisztikai lebonyolítását a MOHOSZ intézte a MA-HAL-lal együttműködésben. Mint azt már sokan sok helyen leírták és elmondták, ilyen nagyságrendű haltelepítés lebonyolítására ilyen rövid idő alatt eddig még nem volt példa Magyarországon, és ezt a résztvevők gyakorlatilag fennakadás nélkül vitték végbe, amiért maximális elismerés illeti őket. Ami a halgazdálkodók 500 millió forint keretösszegű átmeneti támogatását illeti, a benyújtásról most már múlt időben beszélhetünk, a támogatási kérelmeket július 12-ig adhatták be azok a halgazdálkodók, akik vállalták, hogy halgazdálkodási tevékenységüket legalább az év végéig fenntartják. A támogatásra a határidőig összesen 108 vállalkozás pályázott 1898 fő foglalkoztatottal, az igényelt támogatás mintegy 544 millió forint volt. A kérelmek értékelése folyamatban van, a kifizetésükre várhatóan szeptemberben kerül sor.

• **Végezetül: mik az aktuális feladataik?**

– A halgazdálkodás területén jelenleg az egyik legfontosabb feladatunk a 2021–2027. évi időszak stratégiai tervezése és az új MAHOP előkészítésében való közremű-

ködés. A nemzeti akvakultúra stratégia felülvizsgálata hamarosan olyan stádiumba jut, hogy megkezdhetjük annak ágazati szereplőkkel való szakmai egyeztetését. Az Európai Bizottság által adott, eléggé kötött struktúrára belül szeretnénk a stratégiába beépíteni olyan nem beruházási, hanem inkább szabályozási jellegű elemeket is, amelyeket az ETHA közvetlenül ugyan nem támogat, de amelyeket az ágazat fejlesztéséhez elengedhetetlennek tartunk. Ilyen például az akvakultúra-létesítmények engedélyezésének egyszerűsítése, ami nyilvánvalóan csak a többi érintett tárcával közösen valósítható meg. Továbbra is nagy súlyt helyezünk a hazai halgazdálkodási ágazat érdekeinek európai képviseletére, amely cél érdekében igyekszünk közösen fellépni egyrészt az édesvízi akvakultúrában érdekelt egyéb országokkal, másrészt az európai szinten aktív ágazati érdekképviseleti tevékenységet felvállaló hazai intézményekkel és szervezetekkel, így a MA-HAL-lal is. És persze mindemellett összhangban folytatjuk az ágazati jogszabályok finomhangolását a felmerülő szakmai igényekkel, és a változó jogszabályi környezettel.

AM-HGY

Akaszton előnyt kovácsoltak a veszélyhelyzetből

Sziráki Bencével, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) ügyvezető igazgatójával kerestük fel Akaszton az ÖKO 2000 Kft. ügyvezetőjét, Szabó Józsefet, hogy a veszélyhelyzetről és az aktuális állapotokról beszéljünk. Ezúttal is egyetértettünk Sziráki Bencével abban, hogy az Akasztoi Horgászpark az évtizedek alatt kukoricaföldből az ország egyik legszebb vizes élőhelyévé vált, a tulajdonosok áldott munkájának köszönhetően. A természet visszaveszi azt, ami az övé, de itt ezt csak korlátozottan teheti: azt veheti vissza, amit a gazda is megenged.

Várnunk kellett a házigazdára, Szabó Józsefre, mivel az aratás kellős közepén mentünk látogatóba. A várakozás során ismét megállapíthattuk, hogy ez a tógazdaság is multifunkcionális szerepet tölt be. Nem először írjuk le, hogy a cég fő tevékenysége, a haltermelés mellett több vállalkozásuk is virágzik. A halas csárda, a szántóföldi növénytermesztés, a turizmus, és végül, de nem utolsósorban a horgásztatás biztosítja a vállalkozás stabil gazdálkodását.

A horgászpartján minden évben több ezer horgász kapcsolódik ki és éli meg sikeresen a hobbiját. Szállás és ellátás is igényel-

hető, vagy akár teljes családi programot is szervezhetnek ide a horgászok – vagy turisták is, akik szintén szép számban látogatnak a horgászparkba.

A 300 hektáros tógazdaság fontos szerepet tölt be ezen a szikes vidéken a mikroklíma javításában, miként a biodiverzitás sokszínűségének fenntartásában is.

Ez utóbbi persze a gazdálkodó terhére történik, hiszen a védett halfogyasztó állatok itt sem fizetnek a táplálékért. Mivel itt bőven van hal mindenféle korosztályból, gyakorlatilag „terüj-terüj asztalkám” várja a hivatlan látogatókat.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Szabó József: csak reménykedni lehet a piacok feltámadásában a veszélyhelyzet megszűntével

Az ügyvezető a búzaaratásról elmondta, hogy őszi búzát vetettek, így a járvány idején is kellett műtrágyázni, növényvédőt szert kijuttatni és gyomirtást végezni. Azonban nem a megszokott minőségű és mennyiségű termés kerül a tárolókba, mivel az idei év nem a szántóföldi növények éve. A bokrosodás igen gyenge volt, elsősorban a csapadék hiánya miatt.

(Folytatás a 8. oldalon)

A haltermelők szinten tartják a termelést

A halászati szereplők számos nehézséggel küzdenek a haltermelés során: meg kell küzdeniük az időjárási viszonytalanságokkal, halbetegségekkel, a halfogyasztó állatokkal, a gazdasági és társadalmi adottságokból eredő nehézségekkel, erőforráshiánnyal, a pénzügyi helyzettel, és végül, de nem utolsónak, a versenytársakkal. Az ágazatot legfőképpen a csapadék-szegény 2018 végi és 2019 eleji időjárás sújtotta, mert számos tógazdaságban jelentős vízhiány alakult ki miatta. Egyes termelők már 1-1,5 méter vízhiánnyal küzdöttek 2019. májusában, emiatt többen nem tudták kihelyezni tavasszal a tenyészsanyagot, illetve akik már kihelyezték a halakat, azok közül sokan kénytelenek voltak visszahalászni őket.

A haltermelésre alkalmas üzemi vízszinthez képest azokban a gazdaságokban volt a legnagyobb a vízhiány, ahol patakokból, gravitációs úton töltik fel a tavakat, de a vízvívító területen nem esett elég csapadék ehhez, és szivattyús vízpótlásra sem volt lehetőség. Az évről évre egyre gyakrabban előforduló aszály arra kényszeríti a haltermelőket, hogy megváltoztassanak technológiájukat, mert nem biztos, hogy a jövőben évente fel tudják tölteni és le tudják eresztetni a halastavakat. A legnagyobb májusi vízhiánnyal a Dél-Dunántúlon, a Közép-Dunántúlon és az Észak-Alföldön küzdöttek. Mindezek ellenére 2019-ben a hazai halastavi termelés 20 619 tonna volt, ami az előző évi mennyiséghez képest „csak” 9 százalékos csökkenés.

A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézethez beérkezett és feldolgozott adatok szerint a halastó művelési ágban 30 639 hektár tóterület szerepelt a nyilvántartásban, ebből 27 056 hektáron folytattak haltermelést. Figyelemre méltó, hogy az 5 évvel ezelőtti tóterülethez képest 2019-ben közel 13 százalékkal nagyobb területen folyt haltermelés, azonban míg 2015-ben 57 hektár új halastó épült, addig 2019-ben már csak 29 hektár. Inkább a tavak rekonstrukciója került előtérbe, habár az 5 évvel ezelőtti 676 hektárhoz képest 2019-ben már csak 206 hektár tavat újítottak fel. Ebben közrejátszik, hogy egy új halastó építésének költsége évről évre csak emelkedik, ráadásul több év eltelik, mire a befektetés megtérül. Így a tógazdák a tófelület növelése helyett inkább a termelés határfokát javítják, és szívesebben rekonstruálják a tavakat, amelyek felújítva akár több évig is kiszolgálják tulajdonosaikat. Ugyanakkor az eredmények azt mutatják, hogy még mindig elegendő ekkora tóterületen piacra termelni, és ez a szint gazdaságosan is fenntartható.

Nem szabad azonban elfelejteni, hogy nemcsak a mában kell élni, az ágazati szereplőknek a jövőt is tervezniük kell. A hazai

halászati ágazat évek óta próbál a nagy kihívásoknak megfelelni. Akik versenyképességük megőrzésére törekednek, azoknak fontos pénzt és időt fordítani az innovációra, a technológiai fejlesztésekre, és célként kell tekinteni a megélhetési biztonságot teremtő, fenntartható termelésre. A MAHOP támogatásának hatékonysága hosszú távon meghatározza a hazai akvakultúra lehetőségeit. A nemzetközi helyzetet tekintve az európai irányvonal nagyon gyorsan változik, és erős minőségi piacot követel meg. Az édesvízi akvakultúrával rendelkező tagországok – mint például Csehország, Lengyelország, Horvátország vagy akár Észtország – gyors fejlődésen mennek keresztül, ezektől a versenytársaktól Magyarország sem maradhat le. Ebben a kormány mellett, közvetett és közvetlen módon is, segíti a termelőket a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmai Szervezet (MA-HAL), például azzal, hogy rávilágít és népszerűsíti a tógazdasági termelésben rejlő lehetőségeket a hazai és nemzetközi fórumokon. Összefogja a termelőket, aktívan szerepet vállal a nemzetközi szervezetekben, de nemzetközi lobbitevékenységet is folytat az édesvízi akvakultúra-kutatás lehetőségeinek kiaknázása érdekében.

Az akvakultúrának mára nemcsak a termelési szerepe, hanem más társadalmilag hasznos funkciója is felértékelődött. El-

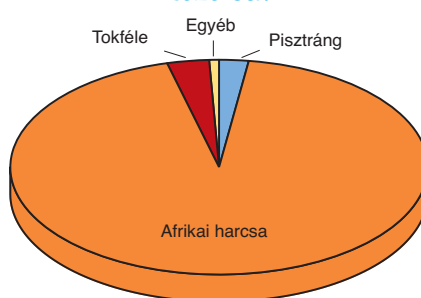
mondható, hogy a hazai akvakultúra-termelés sokat fejlődött, először a tógazdasági, majd később az intenzív üzemi technológia is, és ez utóbbi jelenleg is különösen erős iramot diktál. Az intenzív üzemi haltermelés mára iparszerűen végzett tevékenység, ahol a termelés minden fázisát folyamatosan kontrollálják, a természetes folyamatok alig, vagy szinte nem is hatnak a termelésre, ezáltal mindig ugyanolyan minőségű halhús állítható elő.

Az intenzív termelés hazai viszonylatban elsődlegesen az átfolyó vizes és a recirkulációs rendszerű medencés haltermelést vagy a ketreces haltermelést jelenti, de ide soroljuk az átfolyó vizes rendszerű föld- vagy betonmedrű tavakban folyó pisztrángtermelést is.

Az elmúlt évben 21 intenzív üzemi vállalkozás 23 telephelyen állított elő különböző halfajokat. A precíziós rendszerekben termelt hal összes mennyisége 4740 tonna volt, amely a megelőző évhez képest 12 százalékkal emelkedett. A 21 cégből 7 cég foglalkozott afrikai harcsa termelésével, amelyek közül 6 cég 3801 tonna étkezési célú afrikai harcsát állított elő. Ez a hazai eredmény nemzetközileg is elismerésre méltó, mert Magyarország az Európai Unióban évek óta első helyen áll az afrikai harcsa termelésében. A FAO adatai szerint az elmúlt 5 év átlagát nézve az EU össztermelésének közel 40 százalékát teszi ki a Magyarországon termelt étkezési célú afrikai harcsa mennyisége. Az afrikai harcsa termelése évek óta növekvő tendenciát mutat. A termelők kiváló és magas színvonalon állítják elő ezt a ragadozó halat, amely igen kedvelt a vásárlók körében, mert kevésbé szállkás a húsa. A termelők pedig azért kedvelik, mert gyorsan elérhető vele a piaci méret és könnyen értékesíthető, a szaporítása nem kötött szezonhoz, gazdaságosan termelhető, amit átlagosan 344 kg/m³ sűrűségben nepeztettek 2019-ben. Az afrikai harcsa 94 százalékkal részesedett az intenzív termelésből, de ezen kívül termeltek még pisztrángot, tokféléket és egyéb halakat is zárt rendszerben.

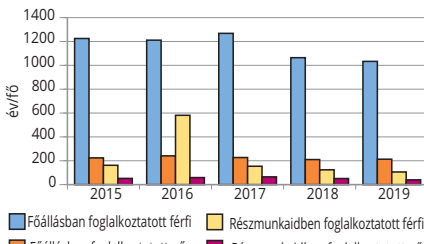
A tógazdaságokban 22 541 tonna halat termeltek a gazdák. A haltermelés döntő hányada hosszú évek óta ugyanarra a három régióra (Dél-Dunántúl, Észak-Alföld és Dél-Alföld) koncentrálódik, ahol az étkezési halhústermelés 84 százaléka kerül előállításra. Tavaly Hajdú-Bihar megyében termelték a legtöbb halat, de jelentős mennyiséget halásztak le Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy, Békés, Baranya és Csongrád-Csanád megyében is. A legtöbb haltermelő gazdaság Baranya, Fejér és Somogy megyében található.

Intenzív haltermelés faji megoszlása 2019-ben

Forrás: NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

A tógazdasági és intenzív üzemekben foglalkoztatottak létszáma (2015–2019)

Forrás: NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet

A hazai haltermelők jellemzően pontyálományra alapozott polikultúrás törendszerekben termelik a halat. Ebből következik, hogy az étkezési halak előállításában a ponty termelése a domináns. A pontytermelés leginkább a magyarországi természeti, klimatikus viszonyokra és a hagyományokkal összefüggő okokra vezethető vissza. A hazai akvakultúrás termelést a regionalitás jellemzi, és van olyan régió is, ahol egyáltalán nem vagy csak alig termelnek halat. A ponty a hazai halastavi haltermelésben meghatározó halfaj, ami gazdaságilag is jelentős. Az elmúlt 5 évet vizsgálva 2017-ben termelték a legtöbb étkezési célú pontyot, a többi évben a megelőző évekhez képest lassú csökkenő tendencia figyelhető meg: 2019-re mintegy 30 tonnával lett kevesebb (11 436 tonna) az étkezési célú ponty mennyisége, mint egy évvel korábban. A hektáronkénti szaporulat összesen 522 kg, az 1 hektárra vetített pontyszaporulat pedig ettől kissé elmaradva 437 kg volt 2019-ben.

A tógazdaságokban termelt étkezési célú halakat nézve a növényevő halfajok közül az amur a megtermelt mennyiség 3,1 százalékát, a busák (fehér, pettyes, hibrid) 7 százalékát adták 2019-ben. A megtermelt étkezési célú ragadozó halak mennyisége 266 tonna volt, ami az előző évhez viszonyítva 19 százalékos csökkenést jelent. Összességében az étkezési célra szánt halak megtermelt mennyisége az elmúlt néhány év során emelkedő tendenciát mutat, ami az intenzív rendszerekben uralkodó afrikai harcra termelésbővülésének eredménye.

A haltermelés során az éves vízfelhasználás mennyisége évek óta 200-300 millió m³ között alakul, 2019-ben közel 290 millió m³ vizet használtak fel, ami 8,4 százalékkal növekedett az előző évhez viszonyítva, így egy hektárnyi üzemeltető területre átlagosan 10 853 m³ vízfelhasználás jutott. A tavaknak fontos szerep jut a belvizek és árvi-zekek befogadásában, így a belvizes időszakban visszatartott vízmennyiség körülbelül 250 millió m³, de körülbelül ekkora mennyiség párologhat el a tavakból. A tógazdasági haltermelés vízszintszabályozása elsődlegesen haltenyésztésre tervezett, de egyre több tógazda másodlagos hasznosítást, azaz hor-

Magyarország ponty-külkereskedelme 2013–2019 között

Év	Pontyexport		Pontyimport	
	tonna	millió Ft	tonna	millió Ft
2013	1393,1	755,2	239,2	108,5
2014	1196,2	664,4	247,0	136,2
2015	3020,7	1572,8	175,0	87,4
2016	3536,2	1971,7	557,2	284,7
2017	3095,8	1912,7	252,1	148,1
2018	2573,7	1772,5	330,4	210,6
2019	2480,4	1574,9	252,2	148,4

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal

gásztatást is folytat. A tógazdaságokban a horgásztatással értékesített hal mennyisége 2019-ben 240 tonna volt, ami 15 százalékos bővülés az egy évvel korábbi értékhez képest.

Az ágazat rendszeresen küzd a munkaerőhiánnyal. Az akvakultúrában foglalkoztatottak összes létszáma az utolsó 3 évben folyamatosan csökkent: 2019-ben 4 százalékkal, 2018-ban 20 százalékkal, 2017-ben 14 százalékkal dolgoztak kevesebben az ágazatban, mint a megelőző évben. Viszont a segítő családtagként „besegítő” száma erőteljesen emelkedik az utóbbi években, míg 2018-ban 7 százalékkal, addig 2019-ben már 31 százalékkal többen dolgoztak ilyen formában.

Az EU-ban fogyasztott halászati termékek közel 70 százaléka importáru. A magyar kormány célja, hogy hazai termelésű és ne import haltermékeket vásároljon a lakosság, amihez elengedhetetlenül fontos, hogy az áruk változatosan feldolgozott termékek formájában kerüljenek forgalomba, feltételezve, hogy így csökken az importtermékek iránti kereslet. A KSH külkereskedelmi adatai szerint a halászati és akvakultúra-termékek importértéke 36,7 milliárd forintot, exportértéke 5,6 milliárd forintot ért el 2019-ben, a külkereskedelmi egyenleg passzívuma 31,1 milliárd forint volt, ami 3,5 milliárd forinttal több, mint 2018-ban. A halászati és

akvakultúra-termékek külkereskedelmi forgalma 4 százalékkal mérséklődött az egy évvel korábbi értékhez képest, aminek hátterében az export erőteljesebb csökkenése állt, ami sajnos évek óta kimutatható tendencia. Az importérték mindössze 2,5 százalékkal (0,9 milliárd forinttal) nőtt, az exportérték viszont 32 százalékkal, azaz 2,6 milliárd forinttal csökkent a megelőző évhez képest.

Élő halból 4650 tonnát exportáltunk, legfontosabb felvevő piacunk Románia, Németország és Horvátország volt. A pontyexportot tekintve a 2016. év volt kiemelkedő, amikor meghaladta a 3536 tonnát, 2019-ben viszont már csak 2480 tonnát értékesítettek külföldre, ami 4 százalékkal marad el a megelőző évtől. A legtöbb pontyot Románia, Szerbia és Horvátország vásárolta fel.

Magyarországon az egy főre jutó éves átlagos halfogyasztás 6,4–6,7 kg/fő/év között mozgott az elmúlt három évben, ami nagymértékben elmarad az EU (23–25 kg/fő/év) és a világ átlagától (20 kg/fő/év) is. A hazai halhús-fogyasztás jellemzően idényjellegű, és leginkább a húsvéti és karácsonyi időszakokra koncentrálódik. A feldolgozott, illetve konyhakész halászati termékek iránt egyre jobban erősödik az igény, elsősorban a különböző fagyasztott, feldolgozott félkész termékeket keresik a vásárlók. Az előzetes adatok szerint 2019-ben az egy főre vetített halhús-fogyasztás 6,69 kilogramm. A halfogyasztásra irányuló kormányzati ösztönzés kétirányú. Egyrészt a MAHOP támogatásait is felhasználva motiválja a gyakoribb halfogyasztást és a rendelkezésre álló édesvízi halfajok szélesebb körű felhasználását. Másrészt termelésnöveléssel, valamint a magasabb feldolgozottsági szintű feldolgozással, és termékfejlesztéssel igyekszik mérsékelni az importtermékek arányát.

**BOJTÁRNÉ LUKÁCSIK MÓNIKA,
KISS GABRIELLA**

NAIK AKI

500 millió forinttal segíti az Agrárminisztérium a halgazdálkodókat

Az intervenció pontyfelvásárlás után újabb segítséget nyújtott az Agrárminisztérium a haltermelők és a halfeldolgozók részére, ami hatalmas segítséget jelent az értékesítési problémákkal küzdő vállalkozásoknak. A gazdálkodóknak 2020. június 29. és július 12. között volt lehetősége elektronikus úton benyújtani a támogatási igényüket a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet által kezdeményezett „*halgazdálkodási tevékenységet végző vállalkozások részére nyújtott átlanti támogatása*” című felhívásra, amelynek keretösszege 500 millió Ft.

Az Agrárminisztérium Támogatáspolitikai Főosztályának tájékoztatása szerint a benyújtási időszakban 108 ügyféltől, mintegy 544 millió forint támogatási igény érkezett be a Magyar Államkincstárhoz. A támogatási igények feldolgozását követően, várhatóan szeptemberben kezdődnek meg a kifizetések.

Bízom abban, hogy az Agrárminisztérium két koronavírus járványhoz kapcsolódó gyors intézkedése kellő mértékű támogatást biztosított a haltermelőknek, így segítve az ágazat talpon maradásában.

SZIRÁKI BENCE

Bicskén nincs generációs ellentét

Budapesttől alig 30 kilométerre, a régi 1-es úton Bicskére érkezve jobb kéz felé egy horgászto fekszik, vele szemben pedig Retro Grill étterem található. Halas szemszögből valamikor jobb időket látott az étterem, mert halbolt működött a helyén, mégpedig sikeresen. A privatizáció után megszűnt ez a tevékenység. A helyiség a korábbi üzemeltetőhöz került, aki egyben az új tulajdonos is. Az új szerepben, úgy tűnik, profitábilisabb a kis étterem, mint a haláruda volt. A Retro Grill étterem az itt készülő sült csülökkel és más finomságokkal kivívta a vendégek elismerését. Tulajdonosa Ditrói József, aki helyi lakosként gazdálkodik és termel halat 70 hektár halastavon.

A családi gazdaság szó szerint családi, hiszen Ditrói József a fiával, Balázssal viszi a gazdaságot, és a beszélgetés is hármunk között zajlott. Az idei évkezdetről Ditrói Balázs elmondta, hogy az előző évek gyakorlatának megfelelően helyezték ki a halakat a termelő tavakba, és megszokott ütemben készültek az évi termelésre. A vevőkörük adott volt, így már kora tavasszal lehalászták a szükséges mennyiséget. A horgászok és kereskedők még a vírus megjelenése előtt elvitték a tógazdaság halait, amelyek zöme két ponty tájfajta, ráckevei pikkelyes és dinnyési tükrös. Február-márciusban eladták a halat, és a kihelyezéseket is elvégezték, így Ditrói Józsefnek nem kellett a piac és az eladatlan halkészlet miatt aggódnia a veszélyhelyzet alatt, hiszen tavaszra kiürültek a teleltető tavak. A termelés menetébe csak minimálisan kellett beavatkozni a vírus miatt.

Amikor az intervenció felvásárlásról hírt kaptak, vagyis amikor a MOHOSZ képviselője, Zelei Ágnes érdeklődött az eladó halkészlet iránt, csak azt tudták mondani, hogy nekik nincs problémájuk a haleladással, mert nincs piaci pontyuk, de azért köszönik, hogy segíteni akartak. Ugyanakkor hozzátette a gazda, hogy ők nem meghatározó szereplői a piacnak, hiszen 50-60 tonna halat értékesítenek évente, ami csak csepp a tengerben. Ráadásul a vevőkörük egész évben folyamatosan vásárol tőlük élő pontyot.

Az előbb elmondottak ellenére Balázs hangsúlyozta, hogy nekik szerencsájuk volt, hogy a vírus megjelenése előtt elintézték a piaci teendőket, de a veszélyhelyzet őket is váratlanul érte. A cég a horgászpiac bezáródását érezte, mert a veszélyhelyzet kihirdetése után a horgász egyesületek sorra lemondták korábbi megrendeléseiket. Ebben nyilván közrejátszott, hogy elterjedt az intervenció felvásárlás híre, majd meg is valósult. Ennek nyomán 1200 tonna piaci halat telepítettek az ország természetes horgászvízeibe.

Május közepe óta élénkülés tapasztalható a horgászpiacon is, sőt új vevő is jelentkezett, mivel az itt termelt hal jó minőségű, és a híre a horgászok, horgászegyesületek körében is terjed. Az 1-es út mentén fekvő horgászto – a tógazdaság mintegy 7 hektáros, 2-es számú tava – csak rövid időre zárt be, saját döntésük alapján. A hűsvéti időszakban 2 hétig zárva tartottak. Amikor megnyitották a tó kapuját, akkor minden óvintézkedést betartva hódolhattak kedvenc időtöltésüknek a horgászok.

Kérdésre válaszolva Ditrói József elmondta, hogy esősorban előnevelt pontyot vásárolnak, és szükség szerint tenyészhaltat, mivel saját keltetőjük még nem készült el. Maga a technológia már régóta a raktárban van, de az épület még nincs kész. Ekkorra üzemméretre – véleménye szerint – ez még luxus a megvalósítandó feladatok sorában. Ditrói Balázs szorgalmazza a keltető építését, de apja ebben a kérdésben lábhoz tette a fegyvert, egyelőre halogatják a beruházást. Elsősorban azért, mert a MAHOP keretében – ez a tógazda határozott véleménye –, mint kis tógazdaság, nem nagyon tudtak hozzáférni a pályázatokhoz. Olyan nagy beruházásokat írtak ki, amelyeknél az önerőt az éves árbevételük sem fedezné. A tógazda abban reménykedik, hogy a 2020 utáni támogatási ciklusban a kis- és középvállalkozások több figyelmet és jobb lehetőségeket kapnak a pályázatokon. Egy ekkora vállalkozásnak már a 2-10 millió forintos beruházás is nagynak számít, de a jelenlegi támogatási rendszer nagyon bürokratikus, lassú. Ahhoz, hogy az ágazat minden szereplője részesüljön ebből a pénzügyi támogatásból, új irányt kell szabni, és újra kell gondolni a pályázati kiírásokat, és az ellenőrzést is le kell egyszerűsíteni. Egy kis családi gazdaságnak néhány millió forint támogatás is sokat jelentene. Most könnyebb használt gépet vásárolni, mint újat, mert az utánajárás megkétszerezi a beruházási költségeket. Életszerűvé kellene tenni a pályázatokat, mert a kicsik-

nek sokkal fontosabb az a néhány millió forint, amit pályázati úton meg tudnak szerezni, mint a nagygazdaságoknak, mivel ők kisebb összegekkel is jelentősebb fejlődést tudnak elérni. Egy szó mint száz, a bürokrácia csökkentésével, a kis beruházásokat is támogató pályázatokkal a magyar halászati ágazat nagyobb fejlődési lendületet vehetne.

A halászatban – mint minden más ágazatban – igen fontos a fejlesztés, jelentette ki Ditrói József. A haltermelés – persze, ha szakmai tudással, hozzáértéssel végezzük – jövedelmező, de mivel a mezőgazdaságban a halászat az egyetlen olyan ágazat, amelyik nem részesül területalapú támogatásban, ezért mindenért pályázni kell. Kivéte-

FOTÓK: HAJTUN GYÖRGY

Apa és fia harmóniában végzi a tógazdasági teendőket

ként a „de minimis”, és a szintén csekély összegű MAHOP-os A.K.G.” támogatás említhető, ám ehhez is be kell adni a szükséges papírokat, de ez nem elegendő a valódi fejlesztésre, s nem is vehető igénybe ilyen célokra. Ha azokat a beruházásokat támogatják, amelyek költséghatékonyra teszik a gazdaságot – gépet lehet venni, raktárt lehet építeni, munkaerőt tud kiváltani, korszerű traktort tud vásárolni, ki tudja az elektromos hálózatot építeni, ami biztonságot jelent, utat, gátat tud építeni, karbantartani, és sorolhatnánk – létérdeke mindenkinek. Egy tógazdaság akkor mű-

ködik jól, ha a víz és jó a tenyészanyag biztosítva van, ha stabil az állategészségügyi helyzet, ha kellő számú szakembert foglalkoztat, és ha mindent, amit lehet, gépesített, a termelés pedig a jelentkező igényeknek és a trendeknek megfelelően diverzifikált, és ki tudja elégíteni az igényeket. Ez a gazdaság általában több lábbon áll, a kis családi cég is ezt az utat választotta. A haltermelés a legfontosabb tevékenységük, de a kereskedelem, a horgásztatás, a bérbeadás és földművelés segít egyensúlyban tartani a gazdaság költségvetését.

Nagy probléma az ágazatban, hogy a halászat, és más egyéb mezőgazdasági tevékenység nem átjárható a pályázatok szempontjából, így egy komplexebb gazdaság, pl. ahol a halon kívül más tevékenység is jelen van, együtt nem vehet részt pályázaton. Így például Balázs a fiatal gazda pályázatból kiesett, hiszen az elmondottak alapján kiderült, hogy a hal nem minősül a pályázaton belül állatnak. Meggyőződésük, hogy ez a helyzet másokat is érint, s talán gondolkodni kellene azon, hogyan lehet ezt a problémát, ezt a szabályozást nemzeti támogatáson belül feloldani.

Egy olyan kis térségben, mint ahol Bicske is fekszik, maximum 20 ezres vásárlóerővel lehet számolni. Itt nehezen térül meg a mozgó halfeldolgozó megvásárlása, mert a kb. 20 millió forintos beruházás (a mozgó halfeldolgozó tervét Szathmári László tanár úr adta közre) is csak igen hosszú idő alatt válna gazdaságossá, viszont lépéselőnyt, és a piac kibővítését jelentheti a kistérségben. Nos, ilyenkor érne aranyat az állami támogatás, pl. mobil egységesített feldolgozó és árusító konténerre. Biztos vagyok benne, hogy ez a támogatás sok-sok új értékesítési pont létrejöttét elősegítené, mondta Ditrói József.

A halvásárlás itt is szezonális, karácsonykor és nyári hétvégeken megnő a fogyasztói igény a hal iránt. Ám a jövő útja mindenképpen abba az irányba megy, hogy az ágazatnak jelentősen növelnie kell a feldolgozottsági szintet, és az ezzel járó tárolási és értékesítési lehetőségeket. Ditrói Balázs szerint a halfeldolgozást ilyen körülmények között érdemes lenne külön vállalkozáshoz csatolni, és nem a családi gazdaságon belül megoldani, mert erre már nem jut szakképzett munkaerő, elegendő energia.

Ha már szóba került a jövő, megkérdeztük Ditrói Balázstól, hogyan képzei el a családi gazdaságot 10-20 éves távlatban. Miután a 70 hektár adott, és valószínű, hogy elérhető közelségben nem tudják bővíteni, ezért a fiatal szakember a meglévő terület fejlesztésében látja a jövőt. A világ is afelé halad, hogy a gépi erőt, a szükséges technológiát alkalmazzák mindenütt, ahol

Látkép a bicskei tógazdaságról

lehet. A halászati ágazatot – különösen a kisebb gazdaságokat – pedig az is sújtja, hogy igen kevés a szakképzett halász – miközben a meglévő szakképzetlen munkaerő is igen drága.

Ditrói Balázs a keltető megépítését tervezi, és nagyobb értékű halak (díszhalak, ragadozók stb.) termelését és félintenzív/intenzív nevelését is. Apja is optimista a tógazdasági haltermelés jövőjét illetően, mert szerinte akár évente kétszer is „arathatnak” a tógazdaságokban, ugyanúgy, mint ma Izraelben, mert a klímaváltozással lehetővé válik. Csak a vízbiztonsággal lehet probléma. De amíg Magyarország a vizek országa, és ahol van víz, ott a klasszikus tógazdasági haltermelésnek hosszú távon nem lesz versenytársa. Meg kell említeni a víz adó jellegű problémáinak sikeresnek mondható kezelését is, ami látványos eredmény a MA-HAL részéről. Ha emellé társulnak az intenzív rendszerek is, és ha kihasználják a helyi adottságokat, akkor ha nem is leszünk meghatározóak Európa haltermelésében, de mindenképpen figyelemre méltó helyet foglalhatunk el benne.

Apa és fia nagy harmóniában végzi a tógazdasági teendőket, bár a szakmai vita olyan természetes közöttük, mint a kormoránnak a tógazdasági hal. A vitákat azonban sohasem erőből rendezik, az érvek ellen gyakran győz a nagyobb tapasztalat. De fontos, hogy egyik fél sem sértődik meg, és nem győztest hirdetnek, hanem a kompromisszum mentén haladnak tovább. Ami a tógazdaság jövőjét illeti, ebben is van különbség a kettejük között. Mint már említettük, Balázs a gépesítés mellett tört lándzsát, míg az apa a szakmai körütekintést, a technológia pontos betartását, a saját elképzelések, a gazdaságra szabott út megvalósítását tartja szem előtt. Ezzel együtt hangsúlyozta, hogy a fiataloknak

kell átadni a helyet, mert ők már más szemlélettel, tudással oldanak meg egy-egy problémát, mint a mai idősebb generáció.

A beszélgetés végén szót ejtünk a szakmaközi szervezet tevékenységéről is. Balázs szerint vigyázni kell arra, hogy a MA-HAL megőrizze önállóságát, s fontos, hogy az érdekvégyesítő képességét növeljék. A hazai haltermelésnek nemcsak a horgászszervezetek a partnerei, hanem az ország lakosságát és a HORECA-szektorát is el kell látnia jó minőségű hallal és haltermékekkel. Az apa azt teszi hozzá, hogy ma is nagy szükség van egy olyan érdekképviseleti szervezetre, mint a MA-HAL, mert egy közösség mindig erősebb az egyénnél. A közös gondolkodás pedig gyorsabban viszi előbbre az ügyek megoldását, az érdekvégyesítést. A tógazda is azt hangsúlyozta, hogy a MA-HAL-nak meg kell őriznie a függetlenségét, mert ez érzékeny kérdése lehet a szakmaközi szervezetnek a jövőt illetően. A MA-HAL-nak a tagsága érdekeit kell képviselnie, védenie, ami gyakran más, mint a nagy testvére, a horgásztársadalom. De érdemes tőlük tanulni, és alkalmazkodni az igényeikhez. Köszönet jár mindenkinek azért, hogy ezt az interviós felvásárlást meg tudták valósítani, ez példa értékű volt.

Ditrói József itt is megemlíti, hogy a fel-törekvő, jól képzett, társadalmi-jogi és gazdasági ismeretekkel is rendelkező fiataloknak kell átadni a stafétabotot, de az idősebb, tapasztaltabb kollégákat sem szabad mellőzni, akik szakmai és gazdasági érdekeiket megfelelően képviselik. Ahogy egy családi gazdaságban, úgy a MA-HAL-ban is érdemes elgondolkozni a generációváltáson, ahogy erre már most is láthatunk jó példákat. Ezt az utat érdemes tovább folytatni, mondta végezetül Ditrói József.

H. GY.

Akasztón előnyt kovácsoltak a veszélyhelyzetből

(Folytatás a 3. oldalról)

Egyes táblákon 30-40 százalékos volt a kiesés, ami az össztermés mennyiségében is megmutatkozik. A minőséggel sem lehet dicsekedni, mivel a megszokott, minimum euro vagy étkezési minőség helyett csak takarmánybuzát arattak. Mindez azért nem okoz túl nagy problémát, mert a halaknak így is kiváló eledel a saját termény.

Az idei év a megszokott haltermelési ritmusban indult Akasztón. Nagyon jó helyzetben volt a tógazdaság, hiszen a halkészletek rendelkezésre álltak, amit stabil vevőkör szokott megvásárolni. A vevők egy része a horgászpiacról, egy másik része a HORECA-, pontosabban a gasztroszektorból jön vásárolni. A veszélyhelyzet kihirdetésével egyik napról a másikra bezárult a gasztropiac, ami azt jelentette, hogy mintegy 20 tonna hal maradt a tavakban. A bennragadt halkészlet levezetésére igen jó megoldást talált a MA-HAL, az intervenció felvásárlás nagy segítség volt az ágazatnak. Az akasztói tógazdaság 20 tonna sziki pontyot ajánlott fel intervencióra. Ez nem tűnik nagy mennyiségnek, de csak azért ennyit ajánlhattak fel, mert a kisebb halboltok a veszélyhelyzet idején sem zártak be, és folyamatosan vették, vitték a halat.

Az ügyvezető azt tapasztalta, hogy a családok is egyre többet főztek, mivel kevesebbet tudtak otthonról kimozdulni, így a kis helyi halboltok forgalma nemhogy csökkent volna, hanem még nőtt is kicsit. De ez nem tudta ellensúlyozni a gasztro szektor nagy mennyiségét, ezért adták el az intervención keresztül a 20 tonna sziki pontyot. A MOHOSZ-szal való egyeztetés során sikerült elérniük, hogy az akasztói sziki ponty egészségének védelmében – s ebben a Bács-Kiskun megyei Horgász Szövetség is partner volt – a Kígyós csatornába, és a Duna-völgyi Főcsatornába telepíthették a halat. A tógazdaságot egyébként a Duna-völgyi Főcsatornából látják el vízzel, így nem volt mindegy, hogy melyik régióból milyen halat telepítenek a csatornába. Minden régió, minden termőterület más-más egészségügyi kockázatot hordoz, ahol a kórokozók ellen a helyi halak már immunissá váltak, ha viszont másik régióban helyezik ki ezt a halat, az nagyobb egészségügyi kockázattal jár. Az akasztói Sziki ponty a Kígyós csatorna vizéhez alkalmazkodott, s a jövőre nézve is pozitívum, hogy ezen túl az akasztói tógazdaság fogja ezt a víztestet hallal benépesíteni. Az intervencióval kapcsolatban Szabó József megjegyezte, hogy kellő időben jutott minden információhoz,

mind a MA-HAL, mind a MOHOSZ részéről. A cég a MOHOSZ különleges jogállású tagja, így nem volt semmiféle kommunikációs zavar az intervenció lebonyolítása során.

A veszélyhelyzet meghirdetésével Akasztón is számos óvintézkedést vezettek be. A halat vásárló kereskedők nem szállhattak ki az autójukból. A pénzforgalmat maszkban, kesztyűben bonyolították, s csak egy hét múlva vették ki a pénzt a nejlonzacskóból. Akár a munkatársak, akár a vevők, csak a parkolóban kihelyezett kézi fertőtlenítés után léphettek be az üzemi területre. A nagyobb létszámú brigádokat szétosztották a különböző munkafolyamatokhoz, az idősebbeknek külön ebédelt rendeztek be. Helyben biztosították a munkatársak részére a reggelit, az alap élelmiszerek beszerzését, és az utazásokat is korlátozták a dolgozók egészségének a védelmében. Bezárták a horgászparkot, amiért kaptak hideget, meleget is a horgászoktól, ez csak akkor történt, amikor még nem volt látható a pandémia végkifejlete. Az intézkedéseknek köszönhetően sikerrel védtek meg magukat, s nem fertőződött meg senki a szűkebb, és a tágabb környezetben sem.

A cégcsoportban 50-60 főt foglalkoztatnak. Amikor bezárták a cégeket, akkor eldöntötték, hogy senkit nem küldenek el. A fizetéseket ugyan – a túlélés érdekében – a minimálbér szintjére kellett csökkenteniük, csökkentették a munkaidőt is, de mindenkinek le kellett dolgoznia a rá szabott munkaidejét. A munkatársakkal és a szakemberekkel összefogva kihasználták az időt bizonyos fejlesztések elvégzésére, így a csárda konyháját bővítették, korszerűsítették, s új szobákat alakítottak ki a panzióban. A hat, illetve a most befejezendő hetedik szobával már 13 szoba várja a vendégeket.

A járvány nem csak negatívumokkal járt. A panzió lakhelyei már megteltek, vagyis a turizmus már éledezik, de még most is tartják a higiénés óvintézkedéseket. A horgásztatás is új keretek között zajlik: a stégeket beszámolták, a horgásznak be kell jelentkeznie, majd a távozása után fertőtlenítik a stéget, asztalt stb. A strandot is megnyitották, de ott is betartják a korlátozó intézkedéseket.

A haltermeléssel kapcsolatban az ügyvezető elmondta, hogy a szürke harcsa leginkább a gasztroszektortban kelendő, ezért is ragadtak be a járvány idején a készletek. Az átfolyó vizes rendszerben termelt harcsa iránti kereslet azonban ismét élénkül, s már Ausztriába, Budapestre is beindult a szállí-

tás. A helyi csárdában többféle harcsaétel is szerepel az étlapon, a vendégek körében kedvelt étel a harcsa, s ahogy ott jártunkkor tapasztaltuk, a csárda forgalma is nő. A tokfélék termékeinek a forgalmazása is leállt. Az utóbbi években már nem szaporítottak lénei és vágótokot, hanem szexálták az állományt, és csak az ikrás egyedeket hagyták meg, hogy megalapozzák a kaviártermelést. Ezt a technológiát azonban – saját bevallásuk szerint – még tanulják, ezért nagy segítséget jelentett az, hogy egy barát révén egy orosz család elárulta a kaviártermelés technológiájának a titkát. Tény azonban, hogy a kaviártermelés csak időszakosan valósítható meg Magyarországon, mert őszre ugyan beérik az ikra, de csak a hideg hónapokban – november, december, január – lehet a jó minőségű ikrát lefejni, eltartani. Az ikrás tokok a hideg vizet szeretik.

A pontytermelésbe is beleszólt a veszélyhelyzet, mivel a megszokottnál kevesebb halat helyeztek ki, így a halak élettere nagyobb, gyorsabban fejlődnek, nagyobb súlyt érhetnek el. A cég horgász piaca csak rövid ideig torpant meg, de mivel a horgászat, mint szabadidős tevékenység felértékelődött, az egyesületek megnyitották a horgászvizeiket, az intervenció haltelepítésén kívül is vásárolták a pontyot. A veszélyhelyzet megszűntével csak reménykedni lehet a piacok feltámadásában. Erre ugyanis kevés egy gazdálkodó ráhatása. Akasztón elkészült a feldolgozó, amely ovál bélyegzős kategóriát nyert el.

Szabó József elárulta, hogy január-február hónapban komoly munkaerőhiánnyal küzdöttek, akkor még mindenkit felvettek, aki jelentkezett. A vészhelyzet után minőségi cserét is végre tudtak hajtani, mert képzetesebb szakmunkások is jelentkeztek. Ám a halászat szakmunkás-képzés megszűnésével egyre nehezebb alkalmas munkaerőt találni. Mielőtt azzal a benyomással távoztunk volna Akasztóról, hogy a gazda igen jól használta ki a „holtidőt”, még egy fontos hírt kaptunk. Az Akasztói Sziki Ponty 2016-ban elnyerte az Aranyszalag minőségi elismerést. Ezen felbuzdulva, és az Agrárminisztérium segítségével elindították az Európai Unióban az élelmiszer eredetvédelmi eljárást, amely várhatóan ez év végére be is fejeződik. Ha meglesz az eredetvédelem, akkor – az olasz uniós halászati biztos javaslatára – az Akasztói Sziki Pontyot a Slow Food mozgalomba is nevezzük, aminek a hagyományos, netán eltűnőben lévő helyi ételek megőrzése és népszerűsítése a célja.

HAJTUN GYÖRGY